PELSON VANKILALLA ON LAAJAT VAIKUTUKSET ALUEELLISESTI JA VALTAKUNNALLISESTI. AKUUTTIIN TILANTEESEEN RATKAISU HETI – PITKÄN AIKAVÄLIN RATKAISUSTA TEHTÄVÄ PÄÄTÖS PIKIMMITEN.

Akuutti tilanne:

- Pelson vankilassa tehtiin kesän 2016 aikana sisäilmamittauksia. Mittauksissa ilmenneiden löydösten takia vankila luopui vanhimmista, 1960-luvulla rakennetuista, vankitiloista. Senaatilla on valmis suunnitelma 32 paikan tilaelementtiratkaisusta Pelsolle, mutta allekirjoitettua sitoumusta Riseltä ei saatu vuokrasta alkuvuodesta. Kilpailutusta ei siis käynnistetty, vaikka hankkeen piti tulla Hilmaan jo tammikuun lopulla. Asiaan pyydettiin VM:n kannanotto vuokrasopimuksen tulkintaan, vuokran määrään ja jäännösarvoon liittyviin kysymyksiin. Asia on tietojemme mukaan ratkaistu ja vuokrasopimus on ollut viimeviikolla lausunnolla.
- 80-luvun sellien kuntoraportti on valmistunut ja niiden korjausaste on yli 70%. Pakollisia korjaustoimenpiteitä on tehtävä, mutta mittavaan peruskorjaamiseen ei kannata lähteä vaan tarvitaan uusinvestointi.

Pitkän aikavälin ratkaisu:

- Linjaus uusinvestoinnista Pelsolle tarvitaan. Varmistettava Senaatti –kiinteistöjen investointivaltuuksien riittävyys ja Rikosseuraamuslaitoksen resurssit vuokra-vastikkeeseen.

- Pelson vankilalle luvattiin jo toissa hallituskaudella (hallituksen iltakoulu 21.1.2009) peruskorjaus. Poliittinen tahtotila ei koskaan konkretisoitunut toiminnaksi Rikosseuraamusvirastossa. Nyt tilanne on se, että tilat ovat osin korjauskelvottomat ja tarvitaan uusinvestointi.

Investointi tulee tehdä juuri Pelsolle

Vankilalla on alueella pitkät perinteet. Paikalliset asukkaat hyväksyvät vankilan ja näkevät sen tärkeänä osana paikallista elämää.

Alueella on osaavaa ja sitoutunutta työvoimaa vankilan tarpeisiin. Kunta on satsannut palveluihin rakentamalla uuden koulukeskuksen ja päiväkodin. Kunnalla on hyvä tonttivaranto ja pitkän aikavälin ratkaisu mahdollistaisi kiinnittymisen paikkakuntaan. Nyt päätöstä ei uskalleta tehdä.

Vankilassa on 84 vakituista virkaa ja kokonaisuudessaan vankila työllistää vuositasolla noin 100 ihmistä. Vaalan kunnan työpaikoista n. 9 % on työpaikkoja Pelson vankilalla. Vaalassa työssäkäyvistä vaalalaisista n.6 % käy työssä vankilalla. Näiden työpaikkojen määrä on myös alueellisesti merkittävä. Vaalan ja Siikalatvan osalta keskuskaupungit Oulu ja Kajaani sijaitsevat kaukana. Vaala ei kuulu mihinkään työssäkäyntialueeseen.

Kunnan työpaikkaomavaraisuus aste on korkea ja taloudellinen huoltosuhde jo nyt hankala 2,21% (koko Suomi 1,32%). Valtion työpaikat kunnassamme ovat vähentyneet viimeisen 20 vuoden aikana yli 200

työpaikalla. Keskittymistä on Suomessa tapahtunut myös maakuntien sisällä. Parasta alueellistamista on säilyttää nykyisiä työpaikkoja harvaan asutuilla alueilla. Se on järkevämpää ja edullisempaa kuin yksittäiset alueellistamispäätökset pääkaupunkiseudulta maakuntakeskuksiin.

Mikäli vankilan työpaikat menetettäisiin, on hyvin vaikea luoda korvaavia työpaikkoja. Kunta joutuisi korottamaan jo ennestään korkeaa (21,5%) kunnallisveroa. Alueelta poistuu henkistä pääomaa ja ostovoimaa muuton myötä. Erityisesti Vaalan kunnan saamat verotulot (+ kiinteistöverot) vähenevät, työttömyysaste nousee ja pidemmällä aikavälillä asukasmäärä laskee. Pelson alueella sijaitseville kiinteistöille tulisi löytää uusi ja järkevä käyttötarkoitus. Tämä on erittäin vaikeaa, koska kyläkeskus sijaitsee 25 km päässä Vaalan kuntakeskuksesta.

Vankienhoidon näkökulmasta Pelso puolustaa paikkaansa.

1) Sijoituspaikkana pohjoissuomalaisille vankeusvangeille pohjoissuomalaisena vankilana. Vangit voidaan sijoittaa riittävän lähelle omaa kotipaikkaa, perhettä ja omaisia. 250 kilometrin säteellä vankilasta asuvan väestön määrä kasvaa luonnollisen väestönlisäyksen ja muuton takia. *Pelson vankilan paikkamäärä 120 tarvitaan. Paikkamäärä voisi olla myös isompi esim. 140, jolla voitaisiin purkaa Sukevan ja Oulun painetta.*

2) Modernina kuntouttavana työvankilana, jossa toteutetaan käytännön läheisesti mm. Green Care -henkistä toimintaa. Pelso on suljettu vankila, jossa osallistutaan työtoimintaan vankilan aitojen ulkopuolella. Green Care tarkoittaa toimintaa, jossa luontoa käytetään tavoitteellisesti ihmisten kuntouttamiseksi, hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi.

3) Kun Pohjois-Suomesta oleva nainen suorittaa vankeusrangaistustaan, niin olisi luontevaa, että hän suorittaa alkutuomion Pelsolla, josta hänellä on mahdollisuus siirtyä sitten avolaitokseen lähelle Kestilään. Pelson supistuksen myötä naisvankipaikkoja ei enää ole.

4) Vankien työtoimintoihin (maatalous ja puusepänteollisuus) tilat ovat olemassa ja niitä ei tarvitse uusinvestoida.

5) Vankila toimii vuoden 1984 linjauksen perusteella (Vankeinhoitolaitos/oikeusministeri Pokka) alkuperäiskarjan geenipankkina.

6) Ulkomaalaiset vangit voitaisiin jatkossa sijoittaa tasaisesti ympäri Suomen, jolla poistetaan painetta Etelä-Suomen vankiloista.

Pelson vankila sijaitsee Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien rajalla, Vaalan kunnassa, Pelson kylällä. Vankila kuuluu Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueeseen. Lähellä sijaitsee Kestilän avovankila. Pelson vankila on moderni kuntouttava työvankila. Vankila on myös merkittävä maa- ja metsätalouden harjoittaja Vaalan kunnassa.

Lakivaliokunnan lausunto Pelson vankilasta:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/LaVL_15+2016.pdf